

SIKKERHETS DATABLAD

IDENTIFIKASJON AV KJEMIKALIET OG ANSVARLIG FIRMA

1.1 Produktidentifikasjon

Handelsnavn

YTONG LIM VINTER

Produkt nr.

-

REACH registreringsnummer

Ikke brukbart

Andre produktidentifikatorer

-

Relevante identifiserte anvendelser av stoffet eller blandingen og anvendelser som frarådes

Aktuelle identifiserte anvendelser for stoffet eller blandingen

Til vegger av Ytong Massivblokk - Kan også anvendes til Silka plate

Ikke tilrådte anvendelser

Annen bruk frarådes.

Den fullstendige teksten i de identifiserte kategoriene av bruk finnes i seksjon 16

1 Opplysninger om leverandøren av Sikkerhetsdatabladet

Selskapsopplysninger

Xella Danmark A/S
Helge Nielsens Allé 7, 3.
DK-8723 Løsning
tlf: +45 7589 5066
fax: +45 7589 6030

Kontaktperson

Johan Vestergaard

E-mail

Xella-danmark@xella.com

Utgitt (dato)

21-11-2013

SDS Versjon

1.0

Nødtelefonnummer

Giftinformasjonssentralen på tlf.nr.: 22 59 13 00

Se punkt 4 om førstehjelp.

2 VIKTIGSTE FAREMOMENTER

2.1 Klassifisering av stoffet eller blandingen

Skin Irrit. 2, Eye Dam. 1, STOT SE 3 // H335, H318, H315

Se punkt 2.2 for de fullstendige H/R-setningene det vises til ovenfor.

DPD/DSD Klassifisering

Irriterende. (Xi).

Irriterer luftveiene og huden.(R37/38). Fare for alvorlig øyeskade.(R41).

2.2 Merking

Farer piktogram**Signalord**

Fare!

Risikobeskrivelse

I henhold til EU/EØS 1907/2006 (REACH) og norske regler.

Irriterer huden. (H315)
Gir alvorlig øyeskade. (H318)
Kan forårsake irritasjon av luftveiene. (H335)

Inneholder

Portlandsement

Generelt Dersom det er nødvendig med legehjelp, ha produktets beholder eller etikett for hånden. (P101)

Forebyggelse Benytt vernehansker/verneklær/vernebriller/ansiktsskjerm. (P280)
Reaksjon VED KONTAKT MED ØYNENE: Skyll forsiktig med vann i flere minutter. Fjern eventuelle kontaktlinser dersom dette enkelt lar seg gjøre. Fortsett skyllingen. (P305+P351+P338)

Sikkerhet

VED HUDKONTAKT: Vask med mye såpe og vann. (P302+P352)
VED SVELGING: Kontakt umiddelbart et GIFTINFORMASJONSSENTER eller lege. (P301+P310)

Oppbevaring

Tilsølte klær må fjernes og vaskes før de brukes på nytt. (P362)

Disponering

-
Innhold/ beholder leveres til godkjent avfallsanlegg. (P501)

2.3 Andre faremomenter

Miksturen er kromatredusert i henhold til **TRGS 613**, siden innholdet av sensibiliserende krom (VI) reduseres ved hjelp av tilsetninger til under 2ppm i sementinnholdet av mørtelen som er klar til bruk. Forutsetninger for effektivitet av kromatreduksjonsadditiv er forsvarlig oppbevaring og hensyn til stabilitet.

Produktet inneholder ingen PBT eller vPvB stoffer.

3 OPPLYSNINGER OM KJEMISK SAMMENSETNING

3.1/3.2. Stoffer

NAVN:	Portlandsement
IDENTIFIKASJONS NR.:	CAS-nr: 65997-15-1 EF-nr: 266-043-4
INNHold:	>20%
DSD KLASSIFISERING:	Xi;R41 R37/38
CLP KLASSIFISERING:	STOT SE 3, Skin Irrit. 2, Eye Dam. 1 H315, H318, H335

(*) Se punkt 16 for de fullstendige H/R-setningene det vises til ovenfor. Administrative norm(er) er, hvis tilgjengelig, oppført i punkt 8

Annen informasjon

-

4 FØRSTEHJELPSTILTAK

4.1 Beskrivelse av førstehjelpstiltakene

Generelt

Ved uhell: Kontakt lege eller legevakt - ta med etiketten eller dette sikkerhetsdatabladet. Ved vedvarende symptomer eller ved tvil om den skaddes tilstand skal det søkes legehjelp. Gi aldri en bevisstløs person vann eller lignende.

Innånding

Ta personen ut i frisk luft og hold personen under oppsyn.

Hudkontakt

Tilsølt tøy og sko fjernes. Hud som har vært i kontakt med materialet vaskes grundig med vann og sepe. Hudrensemiddel kan brukes. Bruk IKKE løsemidler eller fortynnere.

Øyekontakt

Fjern evt. kontaktlinser. Skyll straks øynene med rikelig vann (20-30 °C) til irritasjonen opphører, og minst i 15 minutter. Sørg for å skylle under øvre og nedre øyelokk. Oppsøk lege straks.

Svelging

Gi personen rikelig å drikke og hold personen under oppsyn. Ved illebefinnende: Kontakt lege omgående og ta med dette sikkerhetsdatabladet eller etiketten fra produktet.

Ikke fremkall brekninger, med mindre legen anbefaler det. Senk hodet, slik at evt. oppkast ikke vil renne ned i munnen og halsen.

Forbrenning

Skyll med rikelige mengder vann inntil smerten opphører og fortsett deretter i 30 min.

I henhold til EU/EØS 1907/2006 (REACH) og norske regler.

4.2 Vanligste symptomer og virkninger, både akutte og forsinkede

Irritative virkninger: Produktet inneholder stoffer som er lokalirriterende ved hud/øyenkontakt eller ved innånding. Kontakt med lokalirriterende stoffer kan resultere i at kontaktområdet blir mer utsatt for opptak av skadelige stoffer som f.eks. allergener.

4.3 Opplysning om eventuelt behov for umiddelbar legehjelp eller spesiell behandling

Ved eksponering eller mistanke om eksponering:

Søk legehjelp umiddelbart.

Merknader til lege

Ta med dette sikkerhetsdatabladet.

5 BRANNSLOKKINGSTILTAK

5.1 Slokkemidler

Anbefalt: alkoholbestandig skum, kullsyre, pulver, vanntåke.
vannstråle bør ikke brukes, da det kan spre brannen.

5.2 Spesielle faremomenter ved stoffet eller blandingen

Ingen spesielle

5.3 Råd til slokkemannskap

Brannslukningspersonell skal bruke egnet verneutstyr og selvforsynt åndedrettsvern med full ansiktsmaske.

6 TILTAK VED UTILSIKTET UTSLIPP

6.1 Personlige forsiktighetsregler, verneutstyr og nødprosedyrer

Unngå innånding av støv. Unngå direkte kontakt med søl.

6.2 Preventive miljøtiltak

Unngå utslipp til avløp, kloakkledninger eller vannløp.

6.3 Metoder og materiell for avgrensing og fjerning av spill

Fukt sølt materiale med vann om det er en risiko for støvdannelse. Rengjøring foretas så langt som det er mulig med rengjøringsmidler. Løsemidler bør unngås.

6.4 Henvvisning til andre punkter

Se avsnittet om 'instruksjoner om disponering' om håndtering av avfall. Se avsnittet om 'Eksponeringskontroll/personlig beskyttelse' for beskyttelsesforanstaltninger.

7 HÅNDTERING OG OPPBEVARING

7.1 Forsiktighetsregler for sikker håndtering

Røking, inntak av mat og drikke er ikke tillatt i arbeidslokaler. Se avsnittet 'Eksponeringskontroll/personlig beskyttelse' for opplysning om personlig beskyttelse. unngå direkte kontakt med produktet. Ved bruk av poser og åpen blandebeholder, fyll først med vann, la deretter tørrproduktet renne inn gradvis. Forbehold lav fallhøyde. Start rører i lavt tempo. For maskinbehandling (f.eks. gipsmaskin eller kontinuerlige blandere) kan støvet reduseres ved forsiktig opplag, åpning og tømning av sekkene, og bruken av spesielt ekstra utstyr. Bruk ikke produkter etter den angitte lagringsperioden er utløpt, siden effekten av reduksjonsmiddelet minker og innholdet av løselig krom (VI) kan overskride grensen fastsatt i § 2.3. I disse tilfellene kan allergisk kromat dermatitt utvikle seg med langvarig kontakt på grunn av det vannopløselige kromatinnholdet i produktet.

7.2 Betingelser for sikker håndtering, inkludert eventuelle uforlikeligheter

Oppbevares alltid i beholdere av samme materiale som den originale. Åpnede beholdere må lukkes forsvarlig og oppbevares stående for å unngå lekkasje. Oppbevares tørt. Unngå lekkasje av vann og fuktighet. Under feil lagring (inntrengning av fuktighet) eller overskridelse av maksimal lagringstid, kan effekten av et eventuelt inneholdt middel for kromatreduksjon avta.

7.3 Spesifikk(e) sluttanvendelser

Dette produktet bør bare brukes til formål som beskrevet i kapittel 1.2

8 EKSPONERINGSKONTROLL OG PERSONLIG VERNEUTSTYR

8.1 Kontrollparametere

Eksponeringsgrense

Portlandsement (8 timer, 2010)
Grenseverdi: - ppm | 5 mg/m³

I henhold til EU/EØS 1907/2006 (REACH) og norske regler.

DNEL / PNEC

Ingen data tilgjengelige

8.2 Eksponeringskontroll

Det bør kontrolleres regelmessig at de angina grenseverdiene overholdes.

Generelt

Røyking, inntak av mat og drikke, samt oppbevaring av tobakk, mat og drikkevarer er ikke tillatt i arbeidslokalet.

Eksponeringsgrenser

Bedriftsrelaterte brukere er omfattet av arbeidsmiljølovgivningens regler om maksimumkonsentrasjoner for eksponering. Se arbeidshygieniske grenseverdier nedenfor.

Tekniske tiltak

Luftbårne gass- og støvkonsentrasjoner skal holdes lavest mulig og under gjeldende grenseverdier (se nedenfor). Bruk evt. punktutsugning såfremt alminnelig luftgjennomstrømming i arbeidslokalet ikke er tilstrekkelig. Sørg for synlig skiltning av øyenskyller og nødblåser.

Hygieniske tiltak

Ved hver pause i bruk av produktet og ved arbeidsstans skal eksponerte områder av kroppen vaskes. Vask alltid hender, underarmer og ansikt.

Begrensning av eksponering av miljøet

Unngå utslipp av større mengder til avløp

Personlig verneutstyr

Generelt

Personlig verneutstyr skal være CE-merket.

Åndedrettsvern

Hvis ventilasjonen på arbeidsstedet ikke er tilstrekkelig, brukes halv- eller helmasker med egnet filter eller luftforsynt pustevern. Valget kommer an på den konkrete arbeidssituasjonen og varigheten av arbeidet med produktet.

Kroppsvern

Spesialarbeidstøy skal anvendes. Bruk evt. beskyttelsesdrakt ved lengre tids arbeide med produktet.

Håndvern

Anbefalt: Nitril. . Gjennombruddstid: > 480 min. (Kat 6). Skift ut fuktige hansker. Ha skifteklare reservehansker.

Øyevern

I tilfelle støv- eller stenk, bruk tettsittende vernebriller i henhold til EN 166.

9 FYSISKE OG KJEMISKE EGENSKAPER

9.1 Opplysninger om grunnleggende fysiske og kjemiske egenskaper

Tilstandsform	Farge	Lukt	pH	Viskositet	Tetthet (g/cm ³)
Fast, kornete eller pulver.	Hvitt / Grå	Ingen lukt	11,5-12,4*	-	1,4

Tilstandsending og dampe

Smeltepunkt (°C)	Kokepunkt (°C)	Damptrykk (mm Hg)
>450	-	-

Data for brann- og eksplosjonsfare

Flammepunkt (°C)	Antennelsestemperatur (°C)	Selvantennelighet (°C)
-	-	-

Eksplosjonsgrenser (Vol %)	Oksiderende egenskaper
-	-

Løselighet

Løselighet i vann	Fordelingskoeffisient (n-octanol/vann)
Løselig 3 g/l.	-

9.2 Andre opplysninger

Løselighet i fett	Annen informasjon
-	*Løselig / 20°C.

10 STABILITET OG REAKTIVITET

10.1 Reaktivitet

Basisk reaksjon med vann. Ved kontakt med vann oppstår det en tiltenkt reaksjon hvor produktet stivner og danner en fast masse, som ikke reagerer med omgivelsene.

10.2 Kjemisk stabilitet

Produktet er stabilt under de betingelsene som er angitt i avsnittet 'Håndtering og lagring'

10.3 Mulighet for farlige reaksjoner

Ingen spesielle

10.4 Forhold som må unngås

Pulveret reagerer med vann og danner sterkt alkalisk løsning av kalsiumhydroksid. Produktet herder til en hard masse ved kontakt med vann og fuktighet.

10.5 Uforlidelige stoffer

Reagerer eksotermt med syrer; det fuktige produktet er basisk og reagerer med syrer, ammoniumsalter og uedle metaller, f.eks aluminium, sink, messing. Ved reaksjon med uedle metaller dannes hydrogengass.

10.6 Farlige nedbrytningsprodukter

Produktet blir ikke nedbrutt når det brukes som i del 1.

11 OPPLYSNINGER OM HELSEFARE

11.1 Opplysninger om giftvirkning

Akutt toksisitet

Stoff

Art

Test

Opptaksvej

Resultat

Ingen data tilgjengelige

Irritasjon/etsing av huden

Irriterer huden.

Alvorlig øyeskade/-irritasjon

Gir alvorlig øyeskade.

Framkalling av hud- og luftveisallergi

Ingen kjente egenskaper.

Kimcellemutagenisitet

Ingen kjente egenskaper.

Evne til å framkalle kreft

Ingen kjente egenskaper.

Forplantningsgiftighet

Ingen kjente egenskaper.

STOT, enkelteksponering

Kan forårsake irritasjon av luftveiene.

STOT, gjentatt eksponering

Ingen kjente egenskaper.

Aspireringsfare

Ingen kjente egenskaper.

Kroniske effekter

Irritative virkninger: Produktet inneholder stoffer som er lokalirriterende ved hud/øyenkontakt eller ved innånding. Kontakt med lokalirriterende stoffer kan resultere i at kontaktområdet blir mer utsatt for opptak av skadelige stoffer som f.eks. allergener. Langvarig eksponering for respirabelt sementstøv over den yrkesmessige eksponeringsgrensen, kan forårsake hoste, pustebesvær og kroniske obstruktive endringer i luftveiene. Ved lave konsentrasjoner, ble ingen kroniske effekter observert.

Sement kan forverre eksisterende sykdommer i hud, øyne og luftveier, for eksempel emfysem eller astma.

12 OPPLYSNINGER OM MILJØFARE

12.1. Toksisitet

Stoff

Art

Test

Test varighet

Resultat

Ingen data tilgjengelige

12.2 Persistens og nedbrytbarhet

Stoff

Nedbrytning i vannmiljøet

Test

Resultat

Ingen data tilgjengelige

12.3 Evne til biologisk akkumulering

Stoff

Bioakkumulasjonspotensial

LogPow

BFC

Ingen data tilgjengelige

12.4 Mobilitet i jordsmønn

I henhold til EU/EØS 1907/2006 (REACH) og norske regler.

Ingen data

12.5 Resultater av PBT- og vPvB-analyse

Ingen data

12.6 Andre skadevirkninger

Blandingene inneholder Portlandsement. Frigivelsen av større mengder i forbindelse med vann fører til en pH-økning. pH synker raskt etter fortynning (uorganisk-mineralbasert bygningsmateriale).

13 FJERNING AV KJEMIKALIEAVFALL

13.1 Metoder for avfallsbehandling

Dette produktet er omfattet av regelverket om farlig avfall. Brukeren er ansvarlig for at riktig koding og merking av avfallet. Ved anbefalt bruk, velges avfallskode i henhold til den europeiske avfallskatalog (EAK). Spill og rester kan gjenvinnes. Bare ikke brukbare rester skal blandes med vann og herdes. Herdet produkt kan deponeres som industri- eller byggavfall med avfallskode 17 01 01 eller 10 13 14. Uherdede produktrester kasseres under anbefalt avfallskode.

Avfall

Avfallskode EAL

17 01 01

Særlig merking

-

Forurenset emballasje

Tømt emballasje skal gjenvinnes via avfallssystemet.

14 TRANSPORT

Ikke farlig gods i henhold til ADR og IMDG.

14.1 – 14.4

ADR/RID	14.1 UN-Nummer	14.2 UN proper shipping name	14.3 Transportfareklasse(r)	14.4 Emballasjegrupper	Tilleggsopplysninger		
IMDG	UN-no.	Proper Shipping Name	Class	PG*	EmS	MP**	Hazardous constituent

14.5 Miljøfare

-

14.6 Spesielle forsiktighetstiltak for brukeren

-

14.7 Bulktransport i samsvar med Tillegg II i MARPOL73/78 og IBC-regelverket

Ingen data

(*) Packing group

(**) Marine pollutant

15 OPPLYSNINGER OM LOVER OG FORSKRIFTER

15.1 Lover og forskrifter som gjelder sikkerhet, helse og miljø spesifikt for dette stoffet

Anvendelsesbegrensninger

Produktet må ikke brukes profesjonelt av personer under 18 år.

Krav om særlig utdanning

-

Annen informasjon

-

15.2 Kjemisk sikkerhetsanalyse

Nei

16 ANDRE OPPLYSNINGER

Kilder

I henhold til EU/EØS 1907/2006 (REACH) og norske regler.

Europaparlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1907/2006 av 18. desember 2006 om registrering, evaluering, autorisasjon og restriksjoner av kjemikalier (REACH), om opprettelse av et europeisk kjemikalieagentur og om endring av direktiv 1999/45/EF og opphevelse av Rådets forordning (EØF) nr. 793/93 og Kommisjonens forordning (EF) nr. 1488/94 og Rådets direktiv 76/769/EØF og Kommisjonens direktiv 91/155/EØF, 93/67/EF, 93/105/EF og 2000/21/EF, med endringer.

Norske forskrifter m.v.:

Forskrift om klassifisering, merking m.v. av farlige kjemikalier (Merkeforskriften), 16.07.2002 nr. 1139, med endringer.

Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften). 01.06.2004 nr. 930, med endringer.

Forskrift om vern mot eksponering for kjemikalier på arbeidsplassen (Kjemikalieforskriften), 30.04.2001 nr. 443, med endringer.

Forskrift om utarbeidelse og distribusjon av helse-, miljø- og sikkerhetsdatablad for farlige kjemikalier (Databladforskriften), 19.12.1997 nr. 1323, med endringer.

Forskrift om brannfarlig vare, 26.06.2002 nr. 744, med endringer.

Administrative normer for forurensning i arbeidsatmosfære 2007.

Arbeidstilsynets YL(yrkeshygienisk luftbehov)-merkingar.

Fullstendig tekst for H/R-setninger som det refereres til i del 3

R41 - Fare for alvorlig øyeskade.

R37/38 - Irriterer luftveiene og huden.

H315 - Irriterer huden.

H318 - Gir alvorlig øyeskade.

H335 - Kan forårsake irritasjon av luftveiene.

Fullstendig tekst for identifisert bruker som det refereres til i del 1

-

Andre symboler som nevnt i del 2

-

Annet

Det anbefales å utlevere dette sikkerhetsbladet til den faktiske bruker av produktet. Den nevnte informasjonen kan ikke brukes som produktspesifikasjon.

Opplysningene i dette sikkerhetsbladet gjelder kun produktet nevnt i avsnitt 1 og er ikke nødvendigvis gjeldende ved bruk sammen med andre produkter.

Endringer i forhold til siste vesentlige revisjon (første siffer i SDS-versjon, se seksjon 1) av dette sikkerhetsdatablad er markert med en blå trekant.

Sikkerhetsdatablad er validert av

SRS

www.hms-datablad.com

Dato for siste vesentlige endring (Første siffer i SDS versjon)

-

Dato for siste mindre endring (Siste siffer i SDS versjon)

-